

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiae Venusinae, ac deinde Aesinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter Supplementum Formularum Fori extrajudicialis, accesserunt
quamplures Formulæ Fori contentiosi, necnon nonnullæ litteræ Pastorales
non minùs utiles, quàm necessariæ gubernium Ecclesiasticum
assumentibus, ab eodem Auctore annotationibus auctæ, sacræ paginae
oraculis, & Sacr. ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1707

Edicti gestationis habitus Clericalis. FGorm. IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62423)

„ comunicano nell'istessa notte , e ciò
 „ per evitar l'inconvenienti , potendo fo-
 „ disfare alla loro divozione nel giorno
 „ del S. Natale, sotto pena in caso di con-
 „ traventione di ciascheduna delle cose
 „ sudette di privazione dell'Ufficio alli
 „ Superiori , Officiali , e Ministri delle
 „ Chiese , ed altre à nostro arbitrio , e li
 „ Sacerdoti , che celebreranno , o che
 „ amministrano il SS. Sacramento de l'
 „ Eucaristia faranno da noi sospesi per
 „ venti giorni à Divinis , tutte volte si
 „ costarà la transgressione . Dato in Ro-
 „ ma dalla nostra solita Residenza que-
 „ sto dì 18. Decembre 1702.
 „ G. Card. Vicario .

N. A. Cuggiò Segr.

17 Sicuti nec licitum est Missas priva-
 tas celebrari in die Sabbati Sancti in qui-
 buscumque Ecclesiis , & Oratoriis , non
 obstante quacumque contraria consuetu-
 dine , prout Papa approbante , suo De-
 creto Generali statuit ead. Congreg. Rit. 11.
 Martii 1690.

Edicti gestationis Habitus Cleri-
 calis , et Tonsuræ.

FORMULA VI.
 SUMMARIUM.

- 1 Episcopus debet publicare Edictum , ut Clerici deferant habitum , & tonsuram .
- 2 Clerici Minorum Ordinum non Beneficiati tenentur deferre habitum Clericalem causativè .
 Clerici Beneficiati , & alii in Sacris constituti non deferentes habitum Clericalem peccant , & Beneficiis ipso jure absque monitione privantur . ibi .
 Constitutiones Papales non indigent acceptione Populorum , sed obligant statim , ac sunt publicatæ . ibi .
- 3 Habitus Clericorum qualis esse debeat .
- 4 Episcopus non potest mulctis , & pœnis cogere Clericos non Beneficiatos ad inserviendum Ecclesiæ Cathedrali diebus festis .
- 5 Præsbyteri , an & quando possint cogi ad inserviendum Ecclesiæ

- Cathedrali ostenditur , & num. 6 .
- 7 Exemptio Clericorum à tributis , & collectis est de jure Divino .
 Clerici , qui dispositioni Sac. Canonum subiaci renuunt , sunt privandi privilegiis Clericalibus . ibi .
 - 8 Clerici privati non possunt privilegiis Clericalibus , nisi præcedat trina monitio , & Decretum privationis .
 - 9 Clerici si non sunt privati ser. ser. gaudent privilegiis Clericalibus , etiamsi non incedant in habitu .
 - 10 Clerici non tenentur ad pœnam damni dati , sed solum ad estimationem noxe , & n. 12. ubi non adest Edictum Episcopi .
 - 11 Coloni Clericorum tenentur ad pœnam damni dati , & ad onera Communitativa pro portione Colonica .
 - 13 Clerici non tenentur ad onera imposta pro communi utilitate contribuere , nisi concurrat eorum consensus , & Beneplacitum Apostolicum .
 - 14 Clerici non subjacent Edictis Gubernii laicorum .
 - 15 Clerici non tenentur solvere collectas pro fructibus in eorum bonis recollectis , nec fructuum emptores , dummodo onera non sint realia , & invariabilia .
 - 16 Clerici filii familias testari possunt , etiamsi non habeant requisita , cap. 6. sess. 23. de reform. .
 - 17 Clerici non habentes requisita Concilii privilegium fori amittunt absque alia monitione , adhuc tamen possunt à Judice Ecclesiastico repeti , & puniri , si privilegiis Clericalibus privati non fuerunt .
 - 18 Clericus reassumens habitum in fraudem , potest à Judice laico , coram quo fuit præventus , constringi , & condemnari quoad bona .
 - 19 Episcopus potest procedere contra Clericum pro Delicto , de quo fuit à Curia laica absolutus , quamvis Clericatus renunciaffet .
 - 20 Judex laicus delegatione Papæ fit competens in causa Clerici .
 - 21 Clerici deferentes arma contra prohibitionem Episcopi possunt puniri , etiamsi non capiantur infragant ,

grant, sed per testes fuerint visi.
 22 Episcopus potest augere pœnam cano-
 num, & ut processus per inquisitionem
 fiant, edicere.

23 Clerici, qui deferunt scilopum venato-
 rium raro, & moderatione servata,
 & nunquam habitu Clericali dimis-
 so, non sunt processandi.

Presenti publico Edicto monentur, & requiruntur omnes Clerici hujus Civitatis, & Diœcesis, qui nec in Sacris sunt, vel aliquod Beneficium non obtinent, ut juxta dispositionem Sac. Canonum, Sac. Concil. Trident. & Constitutionum Apostolicarum, ac Synodaliũ, Edictorumque desuper emanatorum, Habitum Clericalem decentem, & tonsuram continuò deferre debeant, & in Divinis deservire, præsertim in diebus festivis, cum cortis seu superpelliceis mundis in eorum Ecclesiis Parochialibus, aliisque quibus fuerint adscripti, & hoc sub pœna transgressoribus non fruendi immunitate gabelarum, aliorumve onerum laicalium, præter alias pœnas in prædictis Edictis, Canonibus, & Decretis contentas, & circa præjudicium non gaudendi fieri privilegio juxta dispositionem ejusdem Sac. Concilii Trid. & ut prædicta omnia suum sortiantur effectum, & contra transgressores procedere possimus, præcipimus, & mandamus eisdem Clericus sub eisdem pœnis, ut in termino... ad nos deferre debeant fidem cum juramento Parochi Parochialis, seu loci in quo habitant de delatione habitus, & tonsuræ, et de servitio in Divinis, ut supra præstito: alias contra ipsos procedetur ad executionem, et declarationem prædictarum pœnarum. Quæ omnia teneantur etiam observare Clerici absentes ab hac Civitate, et Diœcesi in Parochia loci ubi morantur.

Præterea Parochi, et Rectores tam Civitatis, quam Diœcesis sub pena suspensionis à Divinis latæ sententiæ nobis reservata infra... et deinde... in anno ad annos transmittere teneantur notam veram, et realem propriis eorum manibus subscriptam, de servitio in Divinis in eorum Parochialibus præstito juxta supra præscriptam formam per Clericos infra ejusdem Parochiæ fines degentes. Ne autem quis ignorantia clypeo circa prædicta se mereri possit, præsens Edictum Valvis Ecclesiæ Cathedralis, te in aliis locis publicis Civitatis & Diœcesis affigi iussimus, et vim habeat, et ardeat omnes, ac si cuilibet fuisset personaliter notificatum. Datum, etc.

N. Episcopus N.

Loco ✻ Sigilli.

N. Cancellarius.

ADNOTATIONES.

1. Hoc edictum, quod fuit desumptum à formula extradita à Sac. Congreg. Immunitatis usque de anno 1626. Episcopo Averfano, hodie ad reprimendam multorum Clericorum procacem libertatem, videtur ubique necessarium. Redierunt etenim tempora deplorata à Concilio

Trident. sess. 14. cap. 6. in quibus tanta aliorum inolevit temeritas, & Religionis contemptus, ut proprium honorem, & dignitatem parvipendentes, vestes publicè deferant laicales. Unde ut malum hoc quod in dies (cum maxima disciplina Ecclesiasticæ deformatione) augetur, ab Ecclesia (quantum possibile erit depellatur) curabit Episcopus in principio re-

regiminis suæ Ecclesiæ, ut publicetur, & exequatur.

2 QUI NEC IN SACRIS SUNT, VEL ALIQUOD BENEFICIUM, NON OBTINENT. Et sic edictum loquitur de Clericis primæ Tonfuræ, & Minorum Ordinum non beneficiatis, qui de jure communi non cogantur deferre Habitum clericalem nisi causativè, quatenus velint gaudere privilegiis clericalibus, ut notant Abb. & alii in cap. fin. de cleric. conjung. Ricc. decis. cur. Archiep. Neapol. 62. num. 2. part. 2. Genuen. prax. cur. Archiep. Neapol. cap. 43. num. 1. secund. impres. Neapolitan. 1602. pag. 280. monendi sunt ut illum deferant, ut possint illis privati declarari quatenus non obediunt. Ceteri enim Beneficiati, & in Ordinibus Sacris constituti, etiam si habitum non deferant, adhuc gaudent privilegio clericali, licet peccent mortaliter, & plecti debeant, ut monet Leo Thesaur. for. Eccles. part. 3. cap. 7. de excommunic. num. 152. Graff. de effect. clericat. effect. 1. num. 913. & beneficiis privati: imò ipso jure, & ipso facto, absque ulla monitione, citatione, aut Judicis Decreto privati dicuntur: adeo ut vigore Constitut. 92. Sixti V. ipsa Beneficia vacant, & uti vacantia aliis liberè conferri valeant quoties clericalem habitum non deferant Lotter. de re benefic. lib. 3. quæst. 26. num. 92. Rot. coram Caccia decis. 1290. nu. 1. & coram Molines in Barchinonen. Beneficiorum 15. Aprilis 1704. §. arctius; in quibus decisionibus firmatur, quod non juvet allegare non usum dictæ Constitutionis Sixtinæ, quoniam Garz. de benefic. par. 7. cap. 1. num. 23. Barbol. supra Concil. cap. 6. sess. 14. de reform. num. 4. in fin. Cortiad. decis. 119. n. 53. idem tenentes fuerunt reprobat, ex eo quia adversus Constitutiones Papales non potest allegari non usus, vel contrarius usus; cum enim Pontifices habeant immediatam potestatem à Deo absque ulla dependentia à Populo, illorum Constitutiones statim, ac editæ sunt dicuntur effectuatæ, & obligant sine ulla ope acceptationis subditorum, juxta comunem Canonistarum, & Theologorum sententiam Rot. coram Merlin. decis. 714. num. 4. 5. & decis. 260. num. 15. part. 15. recent. & in individuo de dicta Constitut. Sixti d. dec.

1290. num. 2. coram Caccia, & in d. Barchinonen. §. ceterum.

3 HABITUM CLERICALEM DECENTEM. Idest ordini congruentem ac statui clericali: qui enim laicum in veste vult emulari, & habitum Clericalem decentem non vult deferre potest puniri, ut de Clericis in minoribus ordinibus constitutis dicit Genuen. in dict. cap. 45. num. 2. Clericalis igitur habitus est ille, qui præscribitur ab Episcopo juxta dispositionem Concilii cap. 6. sess. 14. Si verò ab Episcopo non præscriberetur, debet esse talis, ut Clerici distinguantur à laicis, ita quæsto respondit Petr. Paul. Guazzin. tract. ad def. Animar. lib. 2. def. 1. cap. 13. num. 26. ibi. Qualis autem debeat esse iste habitus Clericalis &c. Tit. dic. quod ille est habitus Clericalis, quo secundum loci consuetudinem discernuntur Clerici à laicis, & Graff. de effect. Cleric. in prælud. num. 277. correspondet dicendo -- Clerici non debent uti vestibus superbis, & laicalibus, sed congruentibus statui, & ordini Clericali, prout fuit determinatum in 6. Concilio Constantinopolit. Can. 27. & in secundo Niceno Can. 16. &c. hodie tamen attentata Constitutione Sixti V. superius recensita, vestis talaris est propriè habitus Clericorum dicit enim ibi Pontifex -- habitum Clericalem vestes scilicet talaris, quæ verba non sunt strictissimè, & nimis intelligenda, sed moraliter, & cum æquitate.

4 ET IN DIVINIS DESERVIRE. Quamquam Episcopus non possit multis, & penis cogere Clericos, non beneficiatos, vel Beneficia personalem residentiam non requirentia possidentes, ut Ecclesiæ Cathedrali saltem diebus Festis inferviant, declaravit Sac. Congregat. Concilii in Amerina 15. Januar. 1639. lib. 16. decis. pag. 137. sic rescribendo -- Ab Episcopo non potuisse Sacerdotes, & alios Clericos nulla, vel tantum simplicia beneficia obtinentes, etiam Diocesanæ Synodi auctoritate compelli ut Dominicis, & aliis diebus Festis ad Ecclesiam Cathedrali accederent, & Missis majoribus, & aliis Divinis Officiis intersint, sed si aliquis adesset in ordinatione servitio dicte Ecclesiæ Cathedralis adscriptus, qui locum inconsulto Episcopo desereret, interdicens

dum erit tantummodo Sacrorum exercitium juxta cap. 16. sess. 23. de reform. potest tamen illos monere ut inserviant, quatenus velint gaudere Privilegiis Clericalibus, quod est diverfium.

5 Et si ageretur non de simplicibus Clericis, sed de Sacerdotibus pro necessitate, & utilitate Ecclesie Cathedralis ad titulum Patrimonii ordinati, qui de redditibus extraordinariis ejusdem Ecclesie participarent in quibus una simul cum Patrimonio eorum congrua sustentatio confisteret, possent cogi ad inserviendum juxta aliud Decretum ejusdem Congreg. in Naxien 22. Augusti 1631. quod est sequens--
Ad 2. respondit si hujusmodi Sacerdotes ad servitium Ecclesie Cathedralis in ipsa ordinum susceptione vigore Decreti prædefuncti Archiepiscopi hæctenus executioni demandati eidem Ecclesie servitium præstare consueverint; nec non Patrimonia ad quorum titulum sunt ordinati, una cum redditibus extraordinariis, qui ex ipsa Ecclesia percipiuntur ad honestam ipsorum sustentationem sint sufficientia, posse utique a suo Archiepiscopo compelli ad præstandum servitium, quod ejusdem Ecclesie necessitas, & utilitas requirit, lib. 14. decr. pag. 491.

6 Si verò ob parvum numerum Canonicorum, & deficientiam Mansionariorum, servitium Ecclesie Cathedralis detrimentum pateretur: tunc erit recurrendum ad Sac. Congregat. Concilii, quæ solet indulgere, ut possint cogi Presbyteri, qui habent Beneficia, vel Cappellanis in Cathedrali ad inserviendum Missis solemnibus pro Diacono, & solemnibus, assignata illis aliqua emolumentorum portione, prout indulfit Episcopo Civitatis Plebis sub die 21. Junii 1631. tribuens eidem sequentem facultatem -- Eminentissim. P. P. impartiti sunt Episcopo facultatem, ut pro necessario servitio sue Ecclesie cogere possit quodlibet die Festo duos ex obtinentibus Beneficia seu Cappellanas in eadem Ecclesia, ut dum Missa decantatur duo ex eis per turnum inserviant, alter in officio Diaconi, alter in officio Subdiaconi, & pro eorum stipendio applicanda esse quolibet anno scuta decem monetæ ex multis, & pœnis Curie Episcopalis, quæ inter dictos Beneficiatos, habita ratione servitii præstiti, in fi-

ne anni dividi debeant lib. 14. decr. pag. 459. Sola enim potestate ordinaria Episcopus hoc demandare, neque statuere potest; nec minus multis Præbyteros simplices non de gremio Capituli, si non inserviant gravare, ut sæpè eadem Congreg. declaravit, & nuper in terminis paucitatis numeri Mansionariorum in Auximana 19. Augusti 1702. quam retuli tom. 1. tit. 2. annot. ad form. 4. nu. 32. cum aliis decretis concordantibus, & in Signina 15. Decembris 1703. nisi adfit contraria consuetudo Sac. Congreg. Concilii in Trojana 20. Septembr. 1704. & in Bellicastren. Servitii 15. Novembr. 1670. & 21. Augusti 1708.

7 NON FRUENDI IMMUNITATE GABELLARUM. Servientibus Templo tributum non inducitur, ut habetur, in lib. 3. Esdr. c. 8. ibi- *Vovis autem dicitur, ut omnibus Sacerdotibus, & Levitis, & Sacris Cantoribus, & Servis Templi nullum tributum, neque ulla alia indiditio irrogatur, & concordant Divina oracula Gen. 47. n. 8. & 18. Matth. 17. & Concil. Trident. sess. 25. cap. 20. de refor. cum innumeris relictis à Graff. de effect. Cleric. effect. 1. n. 3. & plurib. sequent. Bellet. disq. Cleric. part. 1. tit. de exemp. Cleric. & eorum d. bon. §. 1. Verum quia frustra legis auxilium invocat, qui committit in legem cap. in audientia, & cap. contingit il 2. de Sentent. excommunit. ideò Clerici Minorum Ordinum, qui Statuta Sacrorum Canonum observare detrahant, privandi sunt exemptionibus, & privilegiis Clericalibus, ut pluries referit Sac. Congreg. Immunit. & præsertim in Aquilana 5. Martii 1641. in qua sic respondit -- Episcopo, quod Clericis delinquentibus, & non incedentibus in habitu, & tonsura, non inservientibus Ecclesie, fiat præceptum cum termino competenti, sub pena privationis Privilegiorum Clericalium, quod si non paruerint poterit procedere ad illorum privationem ser. ser. qua sequuta gaudere non potuerunt lib. 3. dec. Paul. fol. 139.*

Et in Castren. die 21. Martii 1645. Episcopum opportunè posse providere duobus suppositis inconvenientibus, quod primum faciendū præceptum Clericis non inservientibus Ecclesie ne incedentibus in habitu, & tonsura clericali, & decenti, ut intra terminum competentem præstentur in

infervant, & incedant ut sup. sub pœna privationis privilegiorum Clericalium, & si pro dicto termino non paruerint ser. ser. illos declaret privatos lib. 3. dec. Paul. fol. 246. à ter.

Et in Anglon. 15. Jul. 1654. -- Episcopus curet in promovendis cõcurrere requisita Concil. Trid. in c. 4. 5. 6. & 16. de ref. sess. 23. & ordinator incedere in habitu, & tonsura Clericali, & inservire Ecclesiis quibus fuerunt adscripti. Recusantes autem id adimplere cum præfixione termini competentis sub pœna privationis privilegiorum, eo elapso ser. ser. declarat non gaudere privilegio clericali, lib. dec. Rocchi, fol. 565. à tergo.

8. Ex quibus resolutionibus edocetur Episcopus non solum quid agere debeat contra non deferentes habitum; sed admonetur, quod procedendo ad privationem privilegiorum, debet servare ordinem juris, & quod non sufficit Edictum generale quo monentur Clerici ad gestandum habitum, & inservendum Ecclesiis: nam requiritur trina monitio (de qua paulo infra) & decretum privationis, ut respondit in una Bignan. in qua sub die 18. Nov. 1653. proposito dubio An Clerici prævio præcepto incedendi in habitu, & tonsura, & inserviendi Ecclesiis, si contraveniant, gaudeant privilegii clericalibus? Sac. Eccl. respondit declarandos esse ser. ser. privatos privilegii clericalibus, lib. 5. dec. Paul. fol. 24. à tergo.

9. Et quod si ita privati non fuerint, gaudeant privilegio exemptionis ab oneribus realibus, & personalibus, etiam si non incedant in habitu, & tonsura, & Conc. Trid. requisita non habeant, pluries respondit ead. Congr. & præsertim in Aprutina 6. Mar. 1635. in qua sic habetur Clericos gaudere exemptione ab oneribus personalibus nec non realibus, etiam si non incedant in habitu, & tonsura, & Ecclesiis non inserviant lib. 2. dec. Paul. fol. 218.

In Florentina 13. Junii 1640. -- requisita S. C. Trid. c. 6. sess. 23. de reform. non requiri nisi respectu privilegii fori ab ipsis Clericis allegati; secus vero respectu exemptionis à gabellis, pro qua sufficit solus character clericali, lib. 3. dec. Paul. fol. 119. à tergo.

Et in Fanen. 27. Febr. 1646. censuit, Oratores ex solo charactere clericali, etiam si non habeant alia requisita in c. 6. sess. 23. de reform. gaudere debere exemptione, & immunitate ab

Monacelli Form. Pars II.

impositionibus laicalibus l. 3. dec. Paul. f. 273.

10. Ex quibus resolutionibus probè inferitur, quod Clerici, nisi servatis servandis priventur, gaudeant etiam cæteris privilegiis clericalibus, quamvis non habeant requisita Concilii, nempe. Primò, quod non teneantur ad pœnam damni dati ab eorum Colonis, seu Custodibus Animalium; sed tantum ad extimationem noxæ, quando damna non fiunt studiosa culpa eorundem Custodum juxta declarationem ejusdem Congr. in Firmana 9. Oct. in Assisen. 13. Nov. in Anagina 4. Decembr. 1629. lib. 2. Dec. Paul. fol. 8. 12. & 15. Nisi tamen adesset Edictum Episcopi quo etiam Ecclesiastici pro damnis datis quamvis non studiosis multarentur ad formam litterarum ejusdem Congr. circularium emanatarum 6. Jul. 1680. quarum tenor talis est.

La Santità di N. S. non intende che li Ministri, e Lavoratori di persone Ecclesiastiche siano convenuti altrove, che nel Tribunale Ecclesiastico per le pene de danni dati, ne che intorno à dette pene li medesimi soggiacciano à Statuto laicale, mà perche la S. M. di Clem. VIII. concede gli emolumenti di tali pene alle Communità dello Stato Ecclesiastico per una certa risposta annua, che le medesime fanno alla R. Camera, affinché resti provvisto all'indennità loro, hà S. B. comandato che V. S. per Editto publico dichiarari le pene nelle quali devono incorrere i Ministri, e lavoratori di Persone Ecclesiastiche per li danni che fanno gli Animalì dellì medesimi Ecclesiastici, e venendo il caso del danno dato, proceda sommarimente alle pene comminate per Editto, applicandole sempre à beneficio di cotesta Communità, ò suo Affittuario, e regolandosi al solito intorno alla quantità della pena, in modo che la Communità non riceva alcun pregiudizio, così eseguisca, &c.

11. Hoc tamen privilegium non suffragatur eorum Colonis, qui tenentur ad pœnas damni dati, & ad onera communitativa pro portione colonica, ut Sacra Congreg. Boni Regiminis respondit Gubernatori Perusie 21. Decemb. 1682. etiam si sint Coloni Cardinalium ibi -- gli ordini che circolarmente si danno affinché ciaschedun Colono indistintamente paghi le pene de danni dati, & i pesi communitativi, comprendendo anche i Coloni dell' Ab-

P ba-

badia di sasso vivo posseduta dal Sig. Cardinale Altieri Camerlengo.

12. Est tamen advertendum, quod dicta Epistola quamvis sit circularis, adhuc servanda, & exequenda erit in locis tantum, & Diocesis Status Ecclesiastici in quibus Communitates jus exigendi pœnas damni dati à Camera Apostolica obtinuerunt titulo oneroso, & quæ effectivè eidem annuam præstationem solvunt: in cæteris verò ejusdem Status locis, quæ Indultum exigendi dictas pœnas, & onus solvendi præstationem respectivè non habent, vel aliud Statutum specificè confirmatum simile non viget: non tenentur Episcopi, Edictum (de quo loquitur Epistola) publicare: sed quoad Ecclesiasticos (quorum Animalia damna inferunt) erit servanda juris dispositio, juxtà declarationes Sacr. Congregat. Immunitatis supra allegatas: Quia cum talis provisio emanaverit ad servandas Communitates indemnes ob onus præstationis annuæ injunctum: non debet, nec potest comprehendere loca, quæ tale onus non habent: cessante enim qualitate à lege specificata, cessat etiam dispositio ipsius legis, vel ut alii dicunt, ubi non militat ratio, & finis legis, nec legis dispositio militare debet *leg. quod dictum est ff. de pact. Navar. consil. 23. n. 5. de sentent. excomm. Donat. prax. rer. regul. tom. 2. part. 2. tract. 4. quæst. 39. n. 11. Zacch. de Salar. quæst. 6. num. 17. ubi dat concordantes. Idèdque eadem Sacr. Congreg. Immunit. Episcopo Pisfaurensi, qui post receptam Epistolam de hoc dubitaverat, respondit ut infra.*

Illustre, e molto Reverendo Signore come fratello Nella Causa de danni dati, e ordine di N. S. che V. S. senza attendere la lettera, che questa Sacra Congregazione le scrisse sotto li 6. Luglio prossimo passato lasci correre l'uso inveterato in questa Città, il che à V. S. si significa per suo governo, Dio la consenti. Roma 18. Gennaio 1631.

Di V. S.

Come Fratello.
G. Card. Carpegna.

*Mons. Vescovo di Pesaro.
Il Patriarca d' Antiochia Segr.*

13. Secundò ut non teneantur contribuere taxæ impostæ pro manutentione Phisici, Chirurgi, & Ludimagistri, quamvis utantur illarum opera *Sacr. Congreg. Episcop. in Pennen. 2. Augusti 1619. Sacr. Congreg. Immunitat. in Ariminen. 4. Maii 1700. sive pro refectione Pontium, Fontium, & Murorum. Nam licet ad opera imposta pro communi utilitate, & commoditate, quæ respicit æque principaliter laicos, & Clericos, si non vicinativa, saltem directiva, contribuere teneantur, ut probant relati à Grass. de effect. claricat. effect. 3. num. 202. & 203. & à Zach. de Salar. quæst. 5. num. 9. & 109. Hoc tamen debet intelligi in aliquo casu extraordinario, & subsidiario, idèst, quando bursa laicorum exhausta est, & opera prædicta communia aliter manutineri, & refici non possint: nisi per contributionem Clericorum: non autem, ut possint annuali taxa, & præcisa necessitate non urgente gravari, ut communiter tradunt Grass. ubi supr. à n. 206. ad 247. Quarant. in summ. Bullar. verb. veſtigal. vers. item Bullar. Bellet. de Cler. part. 1. tit. de exempt. cler. & ver. bon. à mun. pub. §. 2. per tot. Tondut. quæst. benef. tom. 1. part. 1. cap. 30. n. 5. & 6. Ventrigl. prax. part. 1. annot. 14. num. 25. cum aliis allegatis in famigerata Brundusina Gabella coram Pen. quam per extensum refert Ricc. prax. ver. for. Eccl. par. 3. ref. 141. At concurrentibus requisitis cap. non minus, & cap. adversus de Immun. Eccles. recurrentibus laicis, solet à Sede Apostolica dari facultas Ordinario, ut Ecclesiasticos omnes, tam Sæculares, quam Regulares, accedente eorum consensu, pro rata commodi, & utilitatis proportionabiliter faciat pro dictis operibus contribuere. Non enim sufficeret solus consensus Clericorum, & quod vellent spontè onus subire, & immunitati renunciare, sed copulativè requiritur assensus Apostolicus, cum Clerici huic privilegio toti Ordini jure Divino, Cæsareo, & Canonico concessio, renunciare non valeant Bellet. ubi supr. Ricc. collect. 165. ampl. 1. Sperell. de immunit. 37. num. 63. & 68. Del Ben. de immunit. tom. 1. cap. 1. dub. 14. sect. 1. per tot. & c. dub. 13.*

lib. 13. Nicol. Lucubr. Canon. lib. 5. tit. 39. de sentent. excom. num. 120. Sac. Congreg. Immut. in Januen. 19. Febr. 1627. lib. 1. decr. Paul. fol. 26. à tergo, & cavetur expressè in Bulla Leonis X. la 7. §. 40.

14. Tertiò ut in manutione Anno-
næ, traditione notulæ, extractione fru-
menti, ordinationibus servandis tempore
pestilentia, prohibitionibus transmittendi
per fenestra immunditias, non vende-
miandi, &c. non subiaceant Edictis Gu-
bernatoris, seu Magistratus laicorum;
sed in his, & similibus bonum publicum
respicientibus, Episcopus suo Edicto de-
bet se conforme provisionibus laicalibus;
sic sæpè declararunt, & fieri debere res-
ponderunt *Sacr. Congreg. Episcop. in Nea-
politana Nuncio Apostolico 3. Septembris
1591. & 23. Augusti 1593. in Ferrar. 29.
Julii 1592. in Fulminat. 28. Novembris
1594. in Parmen. 14. Octobris 1598. & in
Januen. 30. Junii 1599. Et Sac. Congr.
Immutat. in Tarentina 12. Decembris
1651. lib. 4. decr. Paul. fol. 171. & in Fo-
rolivien. 14. Decemb. 1655. lib. 5. fol. 81. à
tergo. Cum hac tamen advertentia,
quod nunquam sint relativa ad Edicta
laicorum.*

15. Quartò, ut non tantum ipsi Cle-
rici si vendant (etiam minutatim) sed
neque ementes ab ipsi vinum, frumen-
tum, legumina, & cæteros fructus re-
collectos in propriis bonis, teneantur ga-
bellam solvere, ut respondit *Sacr. Cong.
Immutat. in Oritana 24. Julii 1628. lib. 1.
Decr. Paul. fol. 101. Panormitana 7. Junii
1633. lib. 2. Dec. fol. 160. Conversanen. 4.
Jan. 1653. lib. 5. Decr. Paul. fol. 5. à ter-
go, & in Ferrar. 24. Martii 1654. lib. 5.
Decr. Paul. fol. 36. Quamvis fructus præ-
dicti provenirent ex bonis acquisitis ex
hæreditate, donatione, vel emptione:
dummodò onera non sint realia, certa,
& invariabilia, ut firmatur in citata
*Brundusina gabelle coram Pen. pluries à
Sac. Congregat. Immunitatis laudata,
& approbata, & præsertim in Fanen.
20. Januarii 1637. lib. 3. Decret. fol. 22.
Montis Realis 11. Augusti 1638. libr. 3.
Decret. fol. 69. & in Faventina 2. Julii
1647. lib. 4. Decr. fol. 15. Quod privilegium
locam habet etiam in Statu Urbini non**

obstante Bulla Pii IV. allegari solita à
Gabellaris, quæ videbatur obitare; prout
declaraverit eadem Sac. Congr. Immut.
Die 29. Januarii 1636. in una *Pisauren.* in
qua hæc habentur: *facta relatione de in-
tentione Sanctissimi Domini Nostri super
observantia Bullæ Pii IV. Sac. Congrega-
tio censuit servandam resolutionem ab ead-
dem Sac. Congregatione factam 16. Julii
1627. scilicet non esse observandam, cum
non habeat locum nisi in oneribus more reali-
libus, certis, & invariabilibus, & esse
personaliter respectu Ducis, atque revocatam;*
ideo *præter onera Cameralia noluit alia on-
era vigore dictæ Bullæ esse solvenda, lib. 2.
Decr. Paul. fol. 242. à tergo. Neque tenen-
tur ad onera extraordinaria olim imposi-
ta à Ducibus pro salariis Judicum, &
Baroncell. Sac. Congreg. Immunit. in Urbi-
naten. 18. Augusti 1699. lib. 2. Decr. Vallem.
pag. 152. à tergo.*

16. Quintò, ut etiam in patria potesta-
te constituti licitè possint disponere, & tes-
tari de bonis quolibet modo ad eorum do-
minium post Clericatum perventis, vel
quæ ut Clerici suis laboribus, & industria
acquisiverunt, cum illa ad quasi castren-
se peculium pertineant *ex text. in §. Pres-
byteros Auth. de Sanctiss. Episcop. cap. quia
nos de testam. cap. 1. ibique gloss. de success.
ab intest. cum aliis iuribus allegatis à Pia-
sec. prax. Episcop. par. 2. cap. 5. sive ult. de
bon. mens. num. 53. Bellett. disq. cleric. par.
1. tit. de bon. cler. §. 6. n. 9. & §. 7. num. 5.
Pirhing. in jus can. lib. 3. tit. 26. §. 4. n. 32.*

Verùm quòd hoc privilegio Cleri mi-
norum ordinum non gaudeant, & de eo
censeantur privati eo ipso, quod non ha-
beant requisita Concilii *cap. 6. sess. 23. fir-
mant Rot. dec. 34. num. 18. & seqq. & decis.
92. n. 10. & per tot. par. 17. recen. in quibus
dec. recedit à Sententia, quam prius tenuer-
at in dec. 533. per tot. par. 14. sed huic se-
cundæ Rotæ Sententiæ adhærendum non
videtur, tanquam de directo oppositæ re-
latis Decretis, & aliis concordantibus
Congr. Conc. quæ afferri *Pignatell. consult.
7. n. 81. tom. 3. ubi inter alia adest sequens.**

*Tudertina. Achille Palamonte da To-
di Chierico di prima Tonsura le supplica à
fargli gratia di dichiarare se esso Oratore
per non essere andato in habito, e tonsura,*

habbia perduto il privilegio concesso à Clerici di prima Tonsura dalla L. Sacrosancta Cod. de Episcop. & Cleric. di poter testare, & acquistare etiam quoad usum fructum vivente Patre, ovvero habbia perduto il privilegio del foro solamente del quale parla il Concil. Trid. sess. 23. cap. 6.

Die 20. Februarii Sac. Congregat. Concilii censuit: Decretum ejusdem Concilii c. 6. sess. 23. non admesse Clericis non habentibus, qualitates, quæ ibidem exprimuntur, nisi privilegium fori, cætera verò remanere in dispositione juris communis. Unde declarationibus Sac. Congreg. (quas & ipsa Rota venerantur) standum erit; Cum de jure communi Servitium Ecclesiæ non exigatur, ut Clericus gaudeat privilegio, cap. Odoardus de solut. dummodò incedat in habitu Clericali, ut pluries respondit eadem Congreg. Concilii teste eodem Pignatell. loco citato, & novissimè declaravit in Romana 7. Julii 1703. certumque proinde fit, quod privilegio fori non habentibus requisitis cap. 6. sublato, cæteraquæ de jure competunt non censetur ablata, nisi in Canone reperitur expressum, vel ab homine privati non fuerint, Gonzal. ad reg. 8. Gloss. 3. §. 5. num. 7. 8. & 9. & bene firmavit decis. 533. par. 14. & utraque Congregatio in præallegatis Decretis: cum satis fit, quod deficientia requisitorum Concilii operentur effectum ad quem fuerunt inducta: sicuti de Clerico damnato ad perpetuum carcerem dicimus, quod non reddatur per hoc inhabilis ad testandum: nisi ex genere delicti propter quod damnatur inhabilitas inducatur, ut bene probat Passerin. in cap. quamvis num. 2. de pœn. in 6.

17. NON GAUDENDI FORI PRIVILEGIO. Clerici non habentes requisita Concilii cap. 6. sess. 23. de reform. fori privilegium amittunt absque alia monitione, Gallem. ibi vers. Si verò in fine, Sac. Congregat. Immunit. in Lycien. 7. Septembris 1624. si tamen delinquant (licet non possint allegare privilegium fori, neque teneatur Episcopus illos vindicare à Curia Sæculari) possunt tamen puniri ab Episcopo, & ad hunc effectum repeti à Judicibus laicis,

quatenus prævenerint, & si adhuc Clerici permaneant: hoc est si à jure, vel ab homine ser. ser. per Declarationem factam privilegiis Clericalibus adhuc privati non sint, ut respondit Sac. Congreg. Concilii 12. Novembris 1630. quam refert Pignatell. consultat. 46. num. 9. tom. 1. & probant aliæ autoritates quas cumulat idem Author Consult. 20. per tot. tom. 3. & magis præcisè casus subnexus.

Clericus primæ Tonsuræ à Die quo fuerit ordinatur per septem annos continuos non incesit in habitu, & Tonsura: imò intra dictum tempus exercuit Officium Judicis, commisso delicto, fuit à Judice laico inquisitus, citatus, & domi sistere jussus, sed arrepta fuga, & reassumptione habitus, capit Ecclesiæ inservire. Pro sua directione supplicat Episcopus Nicien. declarare.

- I. An iste Clericus gaudeat privilegio fori.
- II. An Episcopus possit Judici laico fundanti super notorietate, & reassumptione habitus in prædem, inhibere ne procedat quoad personam, nec quoad bona, donec ipse cognoscatur, an gaudere debeat?
- III. An saltem id possit visis litteris primæ tonsuræ.
- IV. An contra Judicem laicum nihilominus non desistentem possit procedere ad censuram.
- V. An possit Episcopus hanc causam sibi vindicare.
- VI. An debeat?

Die 30. Maii 1676. Sacra Congregatio Concilii respondit ad omnia affirmativè. Et concordant antiquorum Decreta emanata 10. Decembris 1599. & in Papien. 23. Maii 1626.

18. Quod si in reassumptione habitus adsit fraus (quam Judex Ecclesiasticus inspicere debet) tunc Judex laicos poterit prosequi causam, & Processum, quoad ad bo-

ad bona, seu compositionem Clerici, non autem quod personam Sacr. Congreg. Immunit. in Reatina 10. Septembr. 1629. lib. 2. Decret. Paul. fol. 6. à tergo, & in Civitatis Castellane 18. Febr. 1631. lib. 2. Decr. fol. 96. & Sacr. Congregat. Concilii in diötion. Papien. & recenter in Sabinen. contra Clericum conjugatum, in qua casus sic exponebatur -- Nicolaus Pedocchia Clericus conjugatus non servans requisita Concilii, sed factus Miles, armistitiis, & aliis operibus Militaribus arma tractare solitus non tamen in bello, conventus fuit in Curia Sæculari pro emendatione damni dati ab ejus animalibus, mediante mandato contra ejus bona, non verò contra personam: reus conventus post motum judicium habitum, & consuram reassumpsit, ac militiam dimisit; unde contingit dubitari, an dictus Clericus, dimissa militia, & reassumpto habitu gaudere debeat privilegio fori? Die 30. Martii 1686. Sacr. Congreg. Concilii respondit Negativè in casu de quo agitur.

19. In casu autem quod Clericus Clericatus renunciasset, & postea de delicto inquisitus esset per Curiam laicam absolutus: adhuc contra illum Curia Episcopalis posset, & deberet procedere, ut respondit Sacr. Congr. Concilii in una Salernitana 19. Septembr. 1682. in qua exposito, quod Raphael Azalonus, qui Clericatus solemniter renunciavit inquisitus de quodam homicidio, fuerat à Curia Sæculari absolutus: supplicabat mandari Episcopo, ut se tali causa abstineret: Sacr. Congregat. censuit Episcopum debere in hac causa procedere lib. 32. decr. fol. 458.

20. Animadvertendum præterea est, quod privilegia Clericorum mox supra recensita, & exemptionis, necnon Judicis Ecclesiastici in eos privativa Jurisdicção, generaliter locum habent de jure communi ubique locorum: At ubi adest vel specialis Papæ delegatio Principi Sæculari concessa, judicandi causas Clericorum Minorum Ordinum certi loci, & in certis delictis, prout in Criminalibus hanc facultatem habere Venetos ex Indulto Pauli II. & Clem. VII. asserunt DD. relati à Grassi. de eff. Cleric. eff. 1. num. 27. & 28. & sine dubitatione Monacelli Form. Pars II.

affirmant moderniores, nempe Fagnan. in cap. ad audientiam num. 122. de rescrip. Raynald. obser. Crim. tom. 1. c. 7. §. 1. n. 239. vel viget Consuetudo immemorabilis (quæ habet vim privilegii) pura capiendi Clericos Minor. Ordin. portantés arma de nocte, & puniendi pœna civili, prout vigere in Gallia asserit Navar. conf. tom. 2. lib. 5. de senr. excomm. conf. 28. tom. 1. aut patranes aliquod exemplare delictum: tunc non erit insistendum in dispositione juris sed legis particularis loci, cujus vigore Judex laicus, fit capax, & competens Judicium ferendi in dictos minores Clericos ex traditis à Navar. loco citato, & à Grassi. diff. eff. 1. n. 338. non quidem jure proprio, sed de mandato Superioris Ecclesiastici, & ut Minister Ecclesiæ Grassi. dec. aur. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 152. vers. Quintus.

21. Si autem agendum esset contra Clericos transgressores Edicti circa delationem armorum, debent Episcopi advertere, quod licet plures DD. teneant, quod non possint pœna comminata in Edicto puniri, nisi cum armis fuerint deprehensi, quos referunt, & sequuntur Ricc. decis. 257. num. 2. part. 2. Zuff. de legit. proces. annot. ad Constat. Barberin. num. 104. nihilominus istorum opinione rejecta, quando Edictum simpliciter prohibet delationem armorum: nè clypeo deficientiæ probationis corporis delicti per capturam infragranti, Clerici audaciores evadant, & sine pœnæ timore delatione armorum abutantur, & occasio delinquendi illis præbeatur, contra eos, qui per testes visi fuerint arma portare, etiam per inquisitionem (reo citato) procedere poterunt, vel ad pœnas spirituales juxta dispositionem Text. in cap. quicumque 23. quest. 8. & cap. 2. de vit. & honestat. Clericor. vel pecuniarias, habito respectu ad qualitatem armorum: Cùm enim hodie de jure Canonico in quolibet delicto procedatur per inquisitionem, & ex Officio Raynald. observat. crimin. tom. 3. cap. 34. §. 10. num. 6. prohibente Stato sive Edicto delationem armorum, Judex potest procedere contra illa portantem per inquisitionem, etiamsi non sit captus in-

fraganti per Birruarios, ut rejectis contrariis tenet Conciol. *resolut. criminal. verb. arma resolut. 11. num. 1. & 5.* cum alijs ab eo allegatis.

22. Quæ conclusio ad praxim deduci poterit contra Clericos præsertim in Sacris Ordinatos, qui frequenter contra prohibitionem Episcopi utuntur, & deferunt Sclopum Venatorium: Nam Episcopus ex causa, & pro morum reformatione, sicuti potest augere poenam Canonum *cap. ult. de transact. cap. sicut dignum de homic. Abb. in cap. licet n. 2. de Offic. Judic. Ord. Ricc. in prax. for. Eccles. part. 2. resolut. 206. num. 1. versic. secundo*: itaut abusus tollatur, ut processus delationis dicti Sclopi ex officio, & per inquisitionem fiant indicere, & poenas pecuniarias (moderatas tamen) exigere, Vulpin. succ. Farinacc. *par. 12. quæst. 108. num. 13. Ameno de delict. & poen. tit. 7. §. 1. num. 16.* attento maxime, quod sententia, quæ tenet, quod deferentes arma contra prohibitionem Statuti, sive Edicti, non possunt puniri, nisi cum armis depræhendantur, procedit de æquitate, non autem de juris rigore, ut fatetur Zuff. *loco citato n. 105.*

23. Dixi qui frequenter Sclopo venatorio utuntur cohærendo Decreto Sac. Congregationis de quo infra *in annot. ad form. sequentem num. 2.* nam si bis, terque quaterque in anno Clericus etiam in Sacris constitutus, moderatione, & modestia servata, ac nunquam habitu Clericali dimisso, in Saltu, vel agro ad necandas aves recreationis gratia Sclopo venatorio

uteretur, non esset processandus, nec puniendus, sed cum eo connivendum, & dissimulandum *Glof. in cap. 1. de Cleric. venat. nunquam tamen licentia explicita dispensandum per ea quæ dixi part. 1. tit. 6. annot. ad form. 4. per tot. & in Appendic. annot. ad liter. Sacr. Congregat. circa Offic. in dec. num. 25. pag. 360. & tradit quoque Conciol. resolut. crim. verb. arma resolut. 24. num. 2. & 5.*

Monitionis faciendæ contra Clericos non incedentes in habitu Clericali.

FORMULA V.

SUMMARIUM.

- 1 Datur modus procedendi contra Clericos qui Edicto non parent.
- 2 Clerici incedentes personati possunt excommunicari.
Clerici recitantes in Comedijs propolis sunt coerceri poena excommunicationis ferenda Sententiæ. ibi.
Clericis potest prohiberi ab Episcopo delatio Sclopi sub poena suspensionis à Divinis ipso facto incurrenda dummodo fiat in Sacris. ibi.
- 3 Clerici non possunt privilegijs Clericalibus privari nisi trina monitio præcesserit.
Unica monitio habet vim trium, quando hoc disponit Statutum à Sede Apostolica approbatum, vel est factum in Synodo. ibi.

N. Episcopus N.

CITETUR, ET MONEATUR Clericus N. ad incedendum assidue in habitu, & tonsura Clericali decenti; nec non abstinendum à ludis, negotiis, & Officijs Clericis de jure prohibitis, inserviendumque saltem diebus Festivis Ecclesiæ N. cui fuit adscriptus cum cotta, seu superpelliceo, juxta formam, & dispositionem Constitutionum Synodaliū Edictorum emanatorum, & Sacri Concilii Tridentini Decretorum: ac incedere, abstinere, & inservire respectivè docendum infra terminum dierum alias termino elapso, & se paruisse in actis Curiae non docto, videndum per Illustrissimum Dominum Episcopum sive illius Dominum Vicarium Generalem declarari, ipsum non gau-